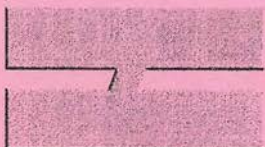
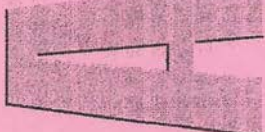
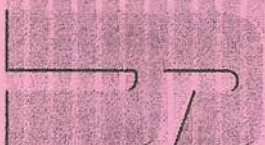

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет

ТЕОРІЇ І КОНЦЕПЦІЇ ДИЗАЙНУ

ПРАКТИКУМ

**для здобувачів вищої освіти ОС «Магістр»
спеціальності 022 «Дизайн»**

ОПП «Дизайн»

VIVERE!

VINCERE!

CREARE!

Київ 2023

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет

ТЕОРІЇ І КОНЦЕПЦІЇ ДИЗАЙНУ

ПРАКТИКУМ
для здобувачів вищої освіти ОС «Магістр»
спеціальності 022 «Дизайн»
ОПП «Дизайн»

Київ 2023

Укладач *Л. Р. Гнатюк* – канд. архітектури, доц.

Рецензент *В. Г. Чернявський* – д-р архітектури, проф.,
завідувач кафедри теорії, історії архітектури
та синтезу мистецтв
(Національна академія образотворчого мистецтва
і архітектури)

*Затверджено Науково-методично-редакційною радою
Національного авіаційного університету
(протокол № 3/23 від 16.03.2023 р.).*

Теорії і концепції дизайну: практикум / уклад. Л. Р. Гнатюк. –
Т 338 К. : НАУ, 2023. – 40 с.

Висвітлено і визначено вимоги до розробки, виконання, оформлення
та захисту практичних завдань дисципліни «Теорії і концепції дизайну».
Для здобувачів вищої освіти ОС «Магістр» спеціальності 022 «Дизайн»
ОПП «Дизайн» усіх форм навчання.

ВСТУП

Дисципліна «Теорії та концепції дизайну» вивчає формування теоретичних концепцій дизайну ХХ ст., тобто вона є заключною у базовому курсі історії і теорії дизайну, мистецтв та архітектури.

Зазначеним процесам передував перехідний (від еклектики до модернізму) період розвитку архітектури (друга половина ХІХ–початок ХХ століття). Саме в цей час сформувалися основні групи сучасних стилів в архітектурі та дизайні, які автор розподіляє на три групи: раціональні, декоративні та органічні. До першої групи віднесено такі стилі як конструктивізм, раціоналізм, функціоналізм та інші; до другої – ар-нуво, модерн, сецесія, а пізніше – ар-деко; до третьої – органічну архітектуру Ф. Л. Райта та формування її скандинавської гілки в роботах А. Аалто та інших.

Творчість видатних художників та архітекторів цього періоду, а саме К. Малевича, В. Кандинського, В. Гропіуса, В. Морріса, О. Вагнера, Г. Ванде Вельде, Л. Г. Саллівена, Ф. Л. Райта – підготувала появу теоретичних концепцій функціоналізму, інтернаціоналізму, раціоналізму, ар-нуво, модерну, органічної архітектури та дизайну.

Метою викладання дисципліни є формування системи знань та вмінь щодо загальної підготовки дизайнера для вирішення художньо-естетичних, професійних і наукових задач на основі сучасних комп'ютерних та інформаційних технологій. Вивчення дисципліни «Теорії і концепції дизайну» має відігравати важливу роль у формуванні світоглядних позицій майбутнього спеціаліста, у його інтелектуальному та культурному зростанні, створенні передумов професійної підготовки.

Формою контролю та визначенням рівня отриманих студентом знань і вмінь є модульно-рейтингова система оцінювання. Склад модулів, система підрахунку отриманих балів та визначення оцінок, організація модульного контролю враховує специфіку вивчення дисципліни і відображені в робочій навчальній програмі.

Тема 1

СТАНОВЛЕННЯ ТЕОРЕТИЧНИХ КОНЦЕПЦІЙ ДИЗАЙНУ

Мета – дослідити становлення теоретичних концепцій дизайну. Три основні напрями стилів та теорій: раціональні стилі, органічні та декоративні. Попередники модерну в дизайні.

Короткі теоретичні відомості

Періодом, що почав нову епоху і став у цьому сенсі переломним, позначив якісні зміни в типі організації архітектурної системи та принципах формоутворення, на межі XIX–XX ст. і більш точно в 1890–1910 роках.

Проте появі нових стилів в архітектурі і дизайні передувала духовна криза в образотворчому мистецтві та літературі, що викликала появу нових течій та напрямів у дизайні.

Для спрощення класифікації пропонується об'єднати стилі та течії кінця XIX– початку XX століття. у три напрями.

Перший напрям – декоративні стилі (романтизм, еkleктика, модерн, ар-деко, оп-арт, поп-арт, постмодернізм). Ці стилі, продовжуючи метод історизму і еkleктики, лягли в основу концепції декоративності архітектури та її художні якості як цілісного витвору мистецтва.

Другий напрям – раціональні стилі (раціоналізм, функціоналізм, конструктивізм, мінімалізм, бруталізм, інтернаціоналізм, хай-тек та ін.). Їх об'єднує пріоритет конструктивної складової над художньою виразністю.

В залежності від уподобань представників течії і того, що вони вважають головним, варіюється назва (наприклад, конструктивна основа – стиль конструктивізм; ефективність та раціональність – раціоналізм; виявлення функції в образі будинку – функціоналізм; якщо ж ставиться мета розповсюдити стиль по всьому світі, перетворивши архітектуру лише в «машину для життя» – тоді це інтернаціоналізм).

Третій напрям – органічні стилі (органічний стиль, біонічний, біо-тех, ресайклінг, енергозберігаючі технології), тобто такі, що вкладають в ідеологію архітектури та дизайн її зв'язок із природою та збереження природних ресурсів.

Завдання

Проаналізувати стилі «Arts & Crafts», Art Nouveau, Secession.

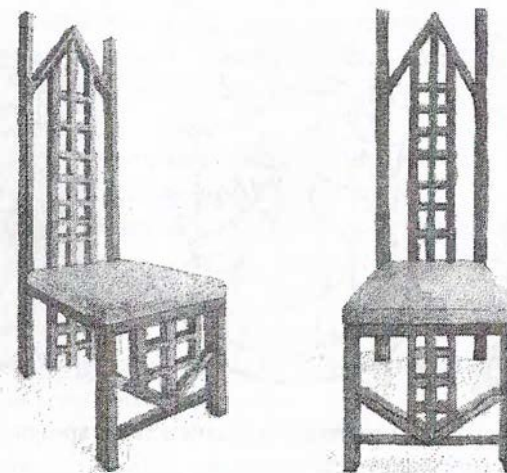
1. Намалювати стілець у стилі Ч. Р. Макінтоша. Обґрунтувати приналежність до стилю (2–3 риси).
2. Запроектувати ескіз стола в стилі «міссії». Обґрунтувати приналежність до стилю (2–3 риси) і матеріали.
3. Намалювати дверний отвір або решітку брами в стилі ар-нуво. Обґрунтувати приналежність до стилю (2–3 риси).
4. Намалювати фрагмент декору будинку Сецесіон у Відні.

Вимоги: завдання на вказану тему виконується графічно в обсязі 4-х аркушів (формат А4) та 1 аркуша (формат А3), олівець, креслярські інструменти, кольорові олівці або фломастери.

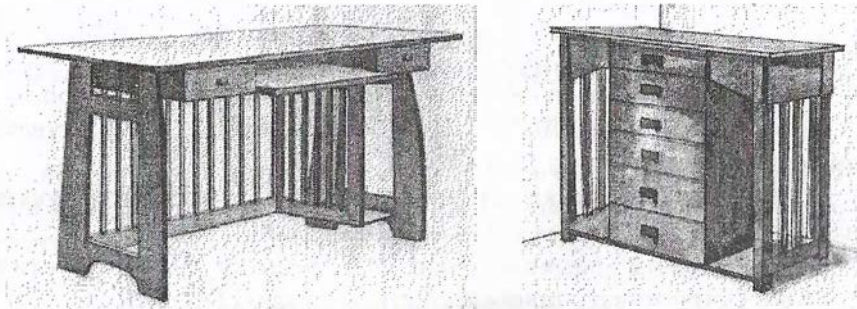
Контрольні питання

1. Виявити особливості стилю руху мистецтва та ремесла.
2. Виявити характерні риси Art Nouveau.
3. Виявити характерні риси стилю Secession.
4. Охарактеризувати особливості та регіон поширення стилю міссії.
5. Виявити особливості пропорціонування Ч. Р. Макінтоша.

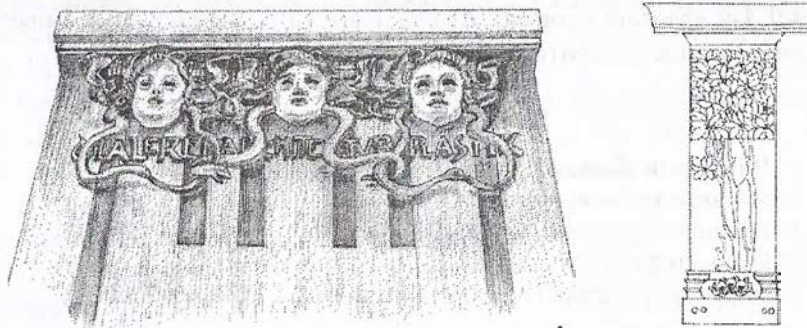
Приклади робіт

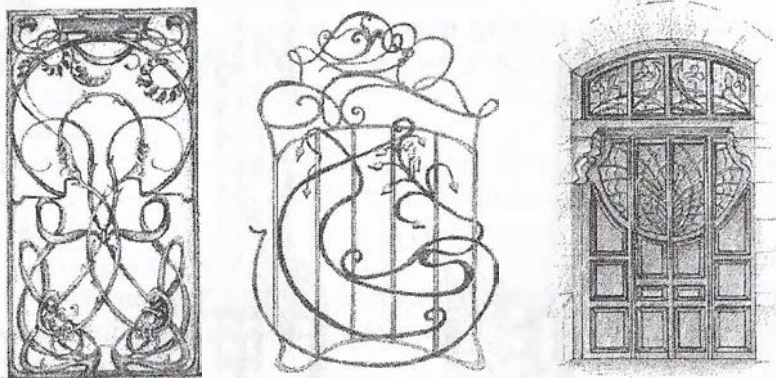
Стілець у стилі Ч. Р. Макінтоша

Ескізи меблів у стилі міссії

Фрагменти декору будинку Сецесіон у Відні

Дверні отвори та решітка брами в стилі ар-нуво

Тема 2

РІЗНОВИДИ ОРГАНІЧНОГО СТИЛЮ

Мета – навчитися виявляти чотири різновиди органічного стилю та періоди їх виникнення. Представники кожного різновиду. Органічний напрям у дизайні.

Короткі теоретичні відомості

Органічний стиль зародився в США у 1890 роки на базі принципів та тверджень сформульованих Луїсом Саллівеном, що опирався на постулати біології і еволюційної теорії та максимально повно втілювався в роботах його адепта Френка Ллойда Райта у 30–50 роки XX ст.

Базована на трьох основних чинниках: людині, функціональному призначенні споруди та природному оточенні.

Райт запропонував концепцію, основною ідеєю якої стало не підкреслене виділення окремих частин простору як в класицизмі, а навпаки його безперервність.

Бачення Райта щодо творення масивних споруд громадського призначення також вирізнялося оригінальністю.

У 1904 році він вперше використав у плануванні об'ємну структуру атріумного типу для проектування п'ятиповерхової офісної будівлі компанії Ларкін у місті Буффало, таким чином, кардинально відкинувши традиційне, на той час, коридорне планування.

У Європі основним і чи не найяскравішим її представником стає митець фінського походження Алвар Аалто.

Як гілку органічної архітектури виділяють регіоналізм. Побудований на тих самих засадах відторгнення надмірної аскетичності, він пропагує не сліпе та бездумне розтиражовування архітектурних форм та конструкцій, а творчий перегляд їх згідно з місцевими чи регіональними умовами – ландшафтів, природного середовища, історичних передумов.

У наш час регіоналізм вдало експлуатує традиції локальних культур, водночас оперуючи всесвітньовідомими досягненнями із царини теоретичної та практичної архітектури.

Завдання

Студент повинен самостійно проаналізувати творчість Френка Ллойда Райта та Алвара Аалто.

1. Намалювати стілець у стилі А. Аалто. Обґрунтувати приналежність до стилю (2–3 риси). Назвати стиль та використані матеріали.

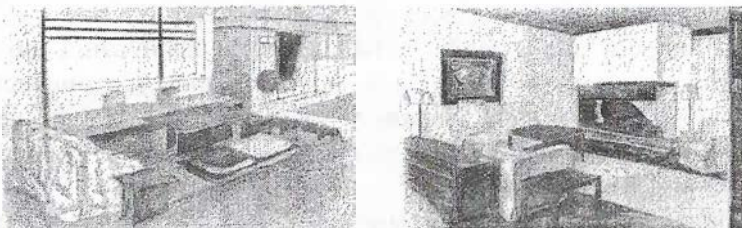
2. Представити спільні та відмінні риси творчості А. Аалто та Ф. Л. Райта. Намалювати у вигляді схем (наприклад: використання дерева в інтер'єрах, кам'яні стіни, світлі кольори і т. ін.).

Вимоги: аркуш А4, олівець, креслярські інструменти, кольорові олівці або фломастери.

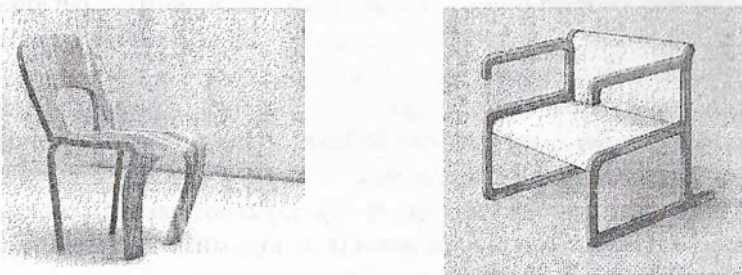
Контрольні питання

1. У чому полягає різниця та спільність творчості А. Аалто та Ф. Л. Райта?
2. Виявити основні риси створення середовища за принципами органічного дизайну.
3. Схарактеризуйте основні стилістичні напрями архітектури Європи ХХ ст.

Приклади робіт

Порівняльний аналіз творчості А. Аалто та Ф. Л. Райта

Стільці в стилі А. Аалто

Тема 3

ДЕКОРАТИВНИЙ НАПРЯМ РІЗНИХ КРАЇН

Мета – ознайомитися із стилями ар-нуво і модерн в Іспанії, Бельгії, Франції. Розвиток архітектури Києва кінця ХІХ – початку ХХ століття. Київський модерн, його теоретичні підґрунтя та різновиди. Представники. Модерн в інших містах України: Полтаві, Львові, Ялті, Чернівцях та ін. Український модерн. Регіональні школи українського модерну. Представники європейського та українського модерну в різних регіонах.

Короткі теоретичні відомості

Твори Гауді – Батльо, Ель Капріччіо, Кальвет, навіть Casa Milà – губляться серед розкішних «модерністсько-мухарних» фасадів Л. Домінік-і-Монтанера, Ж. Пуш-і-Кадафалька, Маріо Хухоля, та інших, що переповнюють «Золотий квадрат».

Вільям Морріс вважав, що готика в Англії до ХІХ ст. ще не вичерпала свої пластичні можливості.

Наприкінці ХІХ ст. в архітектурній практиці України панували історизм і еkleктизм, але мрія про новий стиль зароджувалася в розумах багатьох архітекторів. Думки про нові форми, що відповідають новим потребам, конструкціям і матеріалам висловлювалися українськими архітекторами О. І. Бернардацці, О. В. Кобелевим, П. Ф. Альошиним.

На межі ХІХ–ХХ ст. в українській архітектурі поширився стиль *модерн*, розвиток якого мав два періоди:

- ранній (1890–1907) – поширення і становлення стилю;
- пізній (1908–початок 1920-х) – розквіт модерну.

Модерн в Україні представлений **чотирма основними тенденціями**: декоративізм; національний стиль; раціоналізм; стиль «сецесії» в західно-українських землях. Формуванню стилю модерн в Україні сприяла діяльність В. Миколаєва та В. Городецького в Києві; А. Гінзбурга та С. Загоскіна в Харкові; І. Левинського та Е. Жиховича у Львові, а також проведення Всеукраїнських художніх виставок із 1911 по 1917 рік, організація конкурсів проєктів громадських будівель.

Завдання

Студент повинен самостійно опрацювати інформацію по Антоніо Гауді.

1. Намалювати дверний отвір або решітку брами в стилі Гауді. Обґрунтувати приналежність до стилю (2–3 риси). Назвати аналог.

2. Намалювати будь-який фрагмент декору будинку Каза Міла в Барселоні.

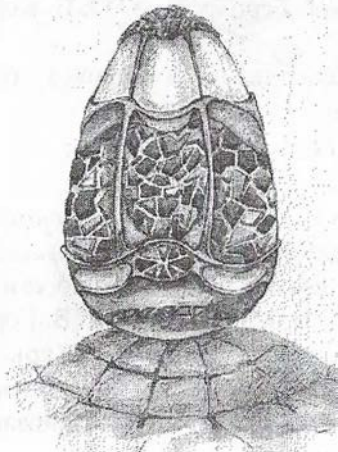
3. Намалювати паркову скульптуру з використанням мозаїки в стилі Гауді. Обґрунтувати приналежність до стилю (2–3 риси).

Вимоги: аркуш А4, олівець, креслярські інструменти, кольорові олівці або фломастери.

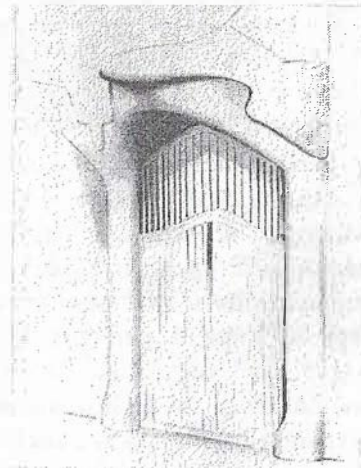
Контрольні питання

1. Проведіть аналіз творчості Антоніо Гауді.
2. Охарактеризуйте особливості розвитку стилів ар-нуво і модерн в Іспанії, Бельгії, Франції.
3. Назвіть основні етапи розвитку київського модерну, його теоретичні підґрунтя та різновиди. Представники.
4. Український модерн. Регіональні школи українського модерну.
5. Представники європейського та українського модерну в різних регіонах.

Приклади робіт у стилі А. Гауді

Паркова скульптура

Дверний отвір

Тема 4

РОЗВИТОК КИЄВА КІНЦЯ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ

Мета – навчитися створювати запити з кількома статистичними функціями та групові операції в запитах. Київський модерн, його теоретичні підґрунтя та різновиди. Представники. Вивчення творчості Владислава Городецького.

Короткі теоретичні відомості

Український модерн характеризується особливостями, типовими для стилістики європейського модерну (використання рослинних та антропоморфних мотивів, емоційна насиченість композицій, індивідуальна неповторність образів). Нові прийоми і матеріали для декоративного оформлення почали використовувати деякі архітектори старшого покоління (О. Бекетов, В. Городецький, Л. Влодек, Е. Брадтман, В. Садловський). На пізньому етапі модерн творчо й послідовно опанувало передусім нове покоління архітекторів – О. Вербицький і Д. Дяченко в Києві, О. Гінзбург і О. Ржепишевський у Харкові, О. Захаревич у Львові, М. Ваксман і Г. Артинов у Вінниці, К. Жуков і П. Фетисов у Катеринославі та ін. Модерн був найпоширенішою течією в архітектурі багатоповерхових прибуткових будинків.

Під час Першої світової війни стиль занепав, хоча творчі настанови модерну (протест проти нормативності і прийомів історизму ХІХ ст., органічність і свобода використання природних форм, матеріалу, фактури, декору) позначилися на подальшому розвитку історичних стилів – неокласицизму, раціоналізму та ін.

У здобутках модерну звертання до природи, флори і фауни, як першооснові формоутворення, відіграло особливу роль. Властива рослинам криволінійність форм і ліній, випадковий характер їхніх переплетень, мальовничість стають джерелом мови нового стилю.

Саме ці риси залучили симпатії видного київського архітектора **В. В. Городецького** (1863–1930), що реалізував її у своїх кращих творах: *Будинку національного художнього музею України* (за участю архітектора Петра Бойцова, 1897–1899); *костелі св. Миколая* (неоготика); *Караїмській кенасі* (1902), *прибутковому будинку – Будинку з химерами* (1902–1903).

Завдання

Проаналізувати творчість Владислава Городецького.

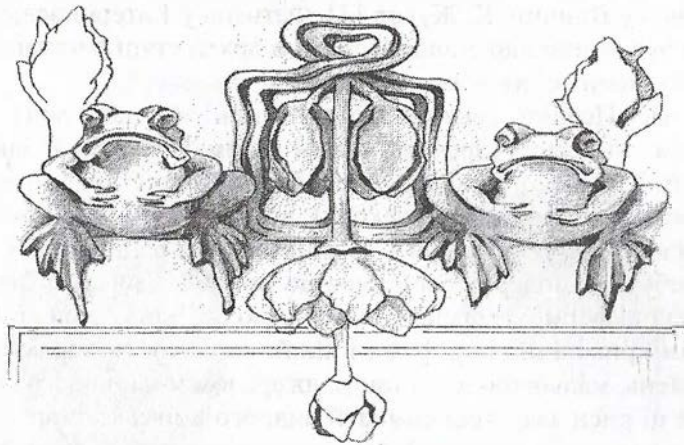
1. Намалювати схематичний ескіз кожного будинку, збудованого Городецьким у Києві.
2. Намалювати будь-який фрагмент декору будинку з химерами.
3. Намалювати паркову скульптуру з використанням скульптур будинку Городецького. Обґрунтувати, вказати скульптора.

Вимоги: аркуш А4, олівець, креслярські інструменти, кольорові олівці або фломастери.

Контрольні питання

1. Перерахуйте основні об'єкти В. Городецького та визначте головні риси його творчості.
2. Дати визначення залежності вираження у творах Городецького та розвитку технологій.
3. Охарактеризувати особливості пластики у творах Городецького.

Приклади робіт із мотивами творчості Городецького

Фрагмент декору Будинку з химерами

Тема 5

МОДЕРН МІСТ УКРАЇНИ

Мета – засвоїти поняття модерн на прикладі різних міст України: Полтави, Львова, Ялти, Чернівців та ін. Український модерн. Регіональні школи українського модерну. Представники європейського та українського модерну в різних регіонах. Вивчення стилю модерн українських міст.

Короткі теоретичні відомості

Елементи української народної архітектури почали застосовуватися професійними архітекторами ще наприкінці XIX ст. З'являються гуртки з вивчення української народної архітектури. Так, студенти в 1905 році організовують нелегальний гурток із вивчення української архітектури, щолітку вони ходять по селах і роблять замальовки хат, сараїв, храмів і каплиць.

У Харкові при Літературно-мистецькому гуртку виникає Український художньо-архітектурний відділ, який своєю метою ставить «розповсюдження українського стилю» і українського мистецтва взагалі, а також «збереження інших пам'яток України та відродження українського зодчества». Почесним головою його був І. Ю. Репін, головою С. І. Васильківський.

Український архітектурний модерн (надалі УАМ) – один з українських оригінальних архітектурних стилів. Виник на початку XX ст. Існував і розвивався протягом майже 40 років (з 1903 по 1941 рік). В основі УАМ лежать народні традиції домашнього та храмового будівництва, а також здобутки української професійної архітектури і насамперед барокової, вплив якої, починаючи з 1910 року, був помітним і навіть зростаючим. Сильним був також вплив європейського модерну. На початкових етапах появи і розвитку стиль мав різні назви: «український стиль», «український архітектурний стиль», «український народний стиль», «новий український стиль». *Є. Н. Сердюк* (1876–1921) вперше став називати стиль модерном.

Ідея створення нового українського архітектурного стилю зародилася в середовищі харківських архітекторів, художників та етнографів, хоч і була реалізована ця ідея в іншому регіоні – на Полтавщині.

Завдання

Проаналізувати стиль модерн українських міст.

1. Намалювати орнаментальну композицію в стилі українського модерну (наприклад куманець чи квіткову).

2. Намалювати будь-який фрагмент декору Полтавського земства.

3. Намалювати віконний чи дверний отвір у стилі українського модерну. Обґрунтувати завершення та деталі.

4. Намалювати медальйон, капітель чи картуш у стилі модерну міст України. Обґрунтувати деталі, вказати відмінності з європейським модерном.

Вимоги: аркуш А4, олівець, креслярські інструменти, кольорові олівці або фломастери.

Контрольні питання

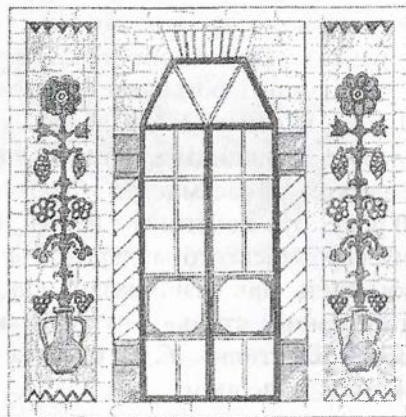
1. Надати класифікацію стилю модерн українських міст.
2. Визначити основні риси українського архітектурного модерну.
3. Охарактеризувати регіональні школи українського архітектурного модерну.

Приклади робіт

отвір у стилі українського модерну

Орнаментальна композиція –
куманець

Віконний отвір

Тема 6

ФОРМУВАННЯ РАЦІОНАЛЬНИХ СТИЛІВ

Мета – ознайомитися з формування раціональних стилів. Чинники та впливи. Німецький напрямок розвитку дизайну. Вивчення стилю Баухаус.

Короткі теоретичні відомості

Баухаус – найвпливовіша школа прикладного мистецтва, дизайну та архітектури ХХ ст. Представники Баухауса стали основоположниками принципу практичної користі і раціональності форм, заклали новий підхід до навчання, роботі з міськими ландшафтами, меблями і предметами побуту.

25 квітня 1919 року у Веймарі відкрилася Вища школа будівництва і художнього конструювання – Баухаус. Її директором став **Вальтер Гропіус** (1883–1969), який тоді вже вважав, що кожен художник повинен знати ремесло і немає різниці між художником і ремісником. Ці та інші принципи він закріпив у декларації 1919 р. «Архітектори, скульптори, художники, ми всі повинні звернутися до ремесел. Немає більше «мистецтва як професії». Не існує принципової різниці між художником і ремісником. Художник – лише найвищий ступінь ремісника. Ідея Гропіуса була проста – він хотів готувати художників-універсалів.

Принцип організації учбово-виробничих майстерень «Баухауса» заснований на тому, що на чолі кожної з них стояло два керівники – майстер (технічна підготовка *Werklehre*) і художник (художня підготовка *Kunstlehre*). Викладання будувалося на позиціях послідовного функціоналізму, де все, «що добре виглядає, – добре функціонує». Студенти і викладачі повністю відмовлялися від якого-небудь декору і орнаментів, від того, що було створене до них і заважало своєю звичністю, і створювали власні твори тільки на основі гармонії конструкції, правильного ритму ліній і мас, які б несли все основне навантаження.

На відміну від традиційних ремісничих училищ Гропіус і його школа працювали не над одиничними предметами, а над еталоном для промислового виробництва, тому кожний студент школи володів знанням виробничого процесу розроблюваного предмету від початку до кінця.

Завдання

Проаналізувати стиль Баухаус.

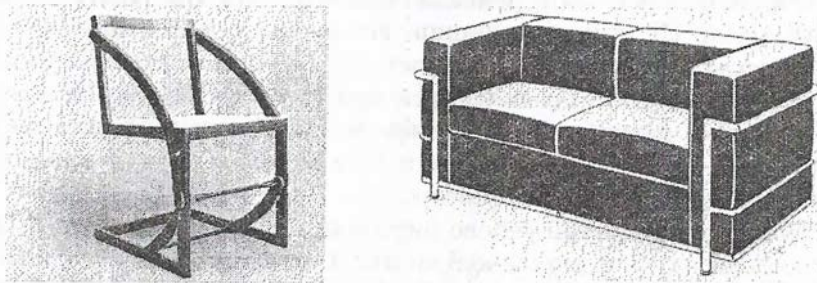
1. Намалювати елементи промислового дизайну в стилі Баухаус (Apple).
2. Намалювати елементи умеблювання в стилі Баухаус (Ikea).
3. Намалювати елементи одягу в стилі Баухаус (нормкор).
4. Намалювати елементи графічного дизайну в стилі Баухаус.

Вимоги: аркуш А4, олівець, креслярські інструменти, кольорові олівці або фломастери.

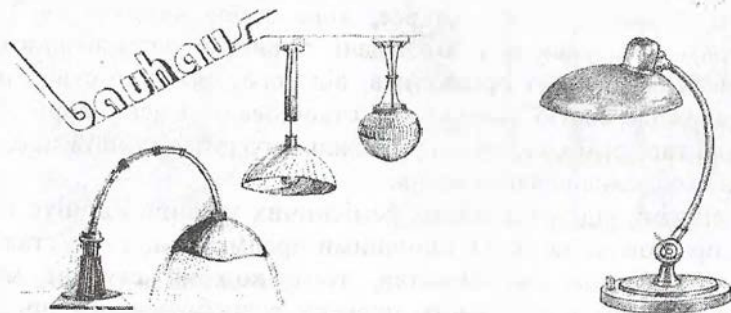
Контрольні питання

1. Назвіть особливості творчого методу Баухаусу.
2. Визначте художню концепцію Баухаусу.
3. У чому полягає позиція послідовного функціоналізму?
4. На чому базується Маніфест Баухаусу?

Приклади робіт

Меблі для сидіння в стилі Баухаус

Настільна лампа в стилі Баухаус

Тема 7

ФОРМУВАННЯ АВАНГАРДНИХ СТИЛІВ

Мета – навчитися розрізняти особливості в стилях: конструктивізм, функціоналізм та раціоналізм. Харківська, київська та львівська школи авангарду. Модернізм та раціоналізм передвоєнного часу. Ле Корбюзьє та його п'ять принципів. Міс ван дер Роє. Повернення до декоративізму в кінці 1920 років. Ар-деко – стиль нових технологій. Його розвиток у США та у Європі.

Короткі теоретичні відомості

Авангард в Україні проявлявся на кількох рівнях мистецтва: контактному – особисті контакти митців із міжнародними авангардними рухами; освітньому – діяльність мистецьких шкіл, наприклад М. Мурашка, О. Екстер у Києві, Л. Підгородецького, О. Новаківського – у Львові, О. Архипенка – у Берліні, Парижі, М. Бойчука – у Парижі.

Витоки авангардизму, фундаментальні новації мали багато спільного з мистецтвом символістів – М. Врубеля, А. Бекліна, А. Мунка чи Я. Мальчевського – та представників ар-нуво й модерну, мета яких так само полягала в руйнуванні старого консервативного мистецтва. В середовищі «митців українського походження» необхідно виокремити К. Малевича, В. Татліна і, звичайно, О. Архипенка.

Конструктивізм – авангардистський метод (стиль, напрям), що характеризується суворістю, геометризмом, лаконічністю форм і монолітністю зовнішнього вигляду.

Родоначальником конструктивізму вважається **В. Є. Татлін** (1885–1953), який у 1913–1914 рр. створив ряд «Кутових рельєфів» (перша фаза конструктивізму). Розмах, якого досяг конструктивістський рух, в значній мірі був забезпечений Володимиром Татліним із його «мальовничими рельєфами».

У живописі в цей же час з'явилися і перші супрематичні роботи (тобто геометричні абстракції) **Казимира Малевича** (1879–1935), що також розвивали далі експерименти кубофутуристів. Об'єднав їх чистий неутилітаризм. **Супрематичний ордер** – по суті, прості, суворі геометричні форми, незамутнені площини, зрушення обсягів, їх небувалі поєднання в просторі – увійшли у свідомість архітекторів саме з подачі Малевича.

Завдання

Проаналізувати вивчення паперової архітектури та конструктивізму.

1. Запроєктувати ескіз стільця в стилі «функціоналізму». Порівняти з модерном або класикою. Обґрунтувати приналежність до стилю (2–3 риси) і матеріали.

2. Намалювати елемент обладнання інтер'єру в стилі конструктивізму.

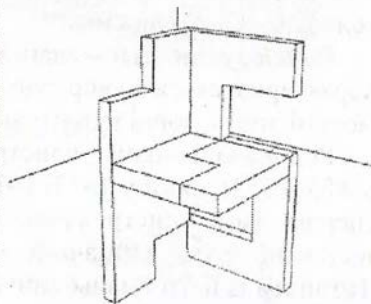
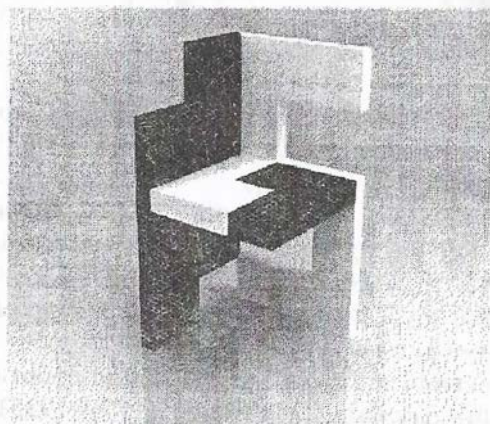
3. Перерахувати видатних архітекторів та дизайнерів раціонального напрямку.

Вимоги: аркуш А4, олівець, креслярські інструменти, кольорові олівці або фломастери.

Контрольні питання

1. У чому полягають особливості стилістичних напрямків: конструктивізм, функціоналізм та раціоналізм?
2. Виявити основні прояви авангарду в Україні.
3. Виявіть особливості українського та європейського авангарду.

Приклади робіт

Ескізи стільців у стилі функціоналізм

Тема 8

МОДЕРНІЗМ ТА РАЦІОНАЛІЗМ

Мета – навчитися вирізняти модернізм та раціоналізм передвоєнного часу. Ле Корбюзьє та його п'ять принципів. Міс ван дер Рое. Повернення до декоративізму в кінці 1920 років. Ар-деко – стиль нових технологій. Його розвиток у США та у Європі. Вивчення творчості Ле Корбюзьє.

Короткі теоретичні відомості

Ле Корбюзьє (справжнє ім'я *Шарль Едуар Жаннере Грі*, 1887–1965) – видатний архітектор ХХ ст., один із піонерів сучасної архітектури. Творець новаторських будівель у стилі модернізму, інтернаціоналізму та бруталізму. Крім архітектури, займався плануванням міст, створив теоретичну основу для сучасного містобудування. Розглядав містобудування й архітектуру як засіб глобальних соціальних перетворень. Одним із перших активно використовував у своїх будівлях залізобетонний каркас, дах-тераси, стрічкові вікна, відкриті опори в нижніх поверхах будівель, вільне планування поверхів.

Основні періоди творчості:

Швейцарський період 1887–1917 рр. Початок становлення.

Період туризму 1917–1930 рр. Проєктує «білі вілли». Засновує журнал «Еспрі Нуво» («L'Esprit Nouveau»). Формулює «П'ять відправних точок сучасної архітектури».

Початок «інтернаціонального» стилю – 1930 роки. Будинок армії порятунку в Парижі (1929–1931); будівля Центросоюзу в Москві (1928–1933); Швейцарський павільйон у Парижі. Ле Корбюзьє – один із засновників з'їздів сучасних архітекторів різних країн, Міжнародних конгресів сучасної архітектури (з фр. *Congrès International d'Architecture Moderne* – **CIAM**), об'єднаних ідеєю відновлення архітектури. Перший конгрес CIAM відбувся в Ла Сарра, Швейцарія, у 1928 році. Містобудівні концепції Корбюзьє лягли в основу «Афінської хартії», прийнятої на IV Міжнародному конгресі CIAM в Афінах, 1933.

Період 1940–1950 рр. Модульор; плани реконструкції міст Сен-Дьє-де-Вож (1945) і Ла-Рошель (1946). «Променисте місто» («La Ville radieuse»).

Ле Корбюзьє сформулював свою концепцію архітектури нового часу, яку представив у принципах домобудівництва.

Завдання

Проаналізувати творчість Ле Корбюзьє.

1. Розробити ескіз стільця (кушетки) у стилі Корбюзьє. Порівняти з іншими авторами раціоналізму. Обґрунтувати приналежність до стилю (2–3 риси) і матеріали.

2. Намалювати фасад будинку з використанням принципів Корбюзьє. Показати виносками на малюнку будинку, які саме риси використано в ескізі.

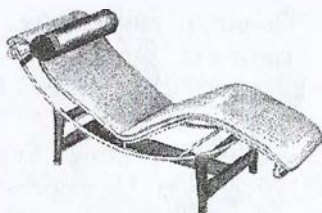
3. Перерахувати п'ять принципів Корбюзьє.

Вимоги: аркуш А4, олівець, креслярські інструменти, кольорові олівці або фломастери.

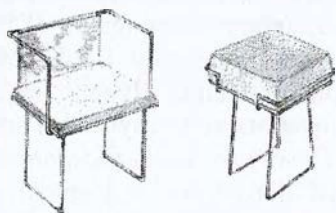
Контрольні питання

1. Навести особливості творчості Ле Корбюзьє.
2. Охарактеризувати принципи Ле Корбюзьє.
3. Назвати основних творців раціоналізму.
4. Виявити основні риси раціоналізму.

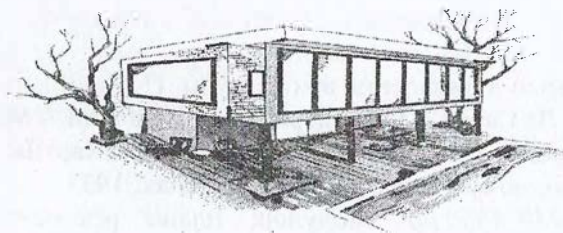
Приклади робіт

Ескіз кушетки в стилі Корбюзьє

Ескіз стільця в стилі Корбюзьє

Ескіз фасаду будинку в стилі Корбюзьє

Тема 9

РАЦІОНАЛІЗМ 1930–1950 РОКІВ

Мета – засвоїти вплив на розвиток європейського дизайну групи «Де Стейл». Неофункціоналізм 1930–1980 років. Скандинавський стиль. Сучасні стилізації. Дизайн 1930–1950 років. Вивчення стилів «Де Стейл». П. Мондріан. Раціоналізм.

Короткі теоретичні відомості

Група «Де Стейл» – це група голландських художників і архітекторів на чолі з *Пітом Мондріаном* (1872–1944), (справжнє ім'я Пітер Корнеліс), заснована в Нідерландах у 1917 р. До кола засновників належать художники Тео ван Дусбург, Піт Мондріан, Барт ван дер Лек, архітектори Якобус Й.-П. Уд, Ян Вілс і Роберт ван 'т Хофф, скульптор Г. Вантонгерлоо і поет Антоні Кок. Пізніше до них долучилися Джіно Северіні, Ханс Арп, Герріт Рітвельд, Ель-Лисицький, Фрідріх Фордемберге-Гільдеварт і Бранкузі. Значний вплив на її творчість мали абстрактні, кубічні композиції авангардистського мистецтва. Група пропагувала «неопластицизм» – доктрину «мистецтва чистої пластики», створену Пітом Мондріаном і реалізовану ним у живописі. Принципи неопластицизму полягають у використанні виключно трьох первинних кольорів (червоного, синього і жовтого) в поєднанні з ахроматичними («некольорами») і рівних горизонтальних і вертикальних ліній, що перетинаються під прямим кутом і демонструють рівновагу протилежностей.

«Відчуття краси завжди блокується точним зображенням «об'єкта», тому об'єкт повинен абстрагуватися від будь-якої конкретики», – писав Мондріан у брошурі «Le Neo-Plasticisme». Мондріан вважав, що існують парні типи людської натури: активний – пасивний, чоловічий – жіночий. Для їх вираження використовував горизонтальні і вертикальні лінії, а також чисті кольори, які також символізували основи життя.

Живопис (у тлумаченні Мондріана – «світлопис») – лише засіб самопізнання або Богопізнання, він здатний фіксувати невидиме повсякденним оком світіння навколо матеріальних природних об'єктів – відбиття Божественного світла. Концепція мистецтва, запропонована Мондріаном, являла собою модель втіленої гармонії.

Завдання

Проаналізувати дизайн 1930–1950 років. Вивчення стилів «Де Стейл». П. Мондріан. Раціоналізм.

1. Намалювати стілець у стилі П. Мондріана. Обґрунтувати приналежність до стилю (2–3 риси). Назвати стиль.

2. Намалювати ширму в стилі П. Мондріана. Обґрунтувати приналежність до стилю (2–3 риси). Назвати стиль.

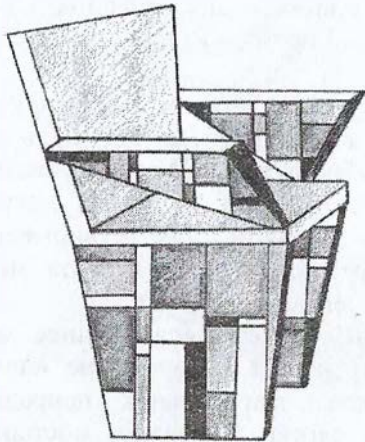
3. Намалювати одяг у стилі П. Мондріана. Обґрунтувати приналежність до стилю (2–3 риси). Назвати авторів.

Вимоги: аркуш А4, олівець, креслярські інструменти, кольорові олівці або фломастери.

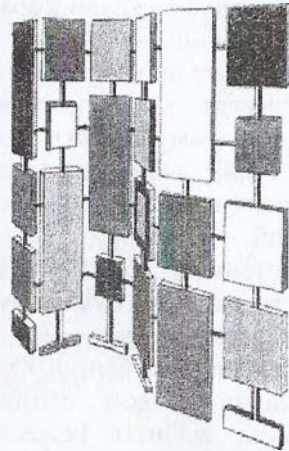
Контрольні питання

1. Охарактеризувати особливості розвитку європейського дизайну, зокрема групи «Де Стейл».
2. Надати визначення та охарактеризувати неофункціоналізм 1930–1980 років.
3. Охарактеризувати особливості розвитку та поширення скандинавського стилю.
4. Охарактеризувати стилі «Де Стейл».
5. Описати творчість П. Мондріана. Навести характерні риси.
6. Навести характерні риси та охарактеризувати раціоналізм у дизайні.

Приклади робіт

Стілець у стилі Мондріана

Ширма в стилі Мондріана

Тема 10

ДЕКОРАТИВНІ ТА ІРРАЦІОНАЛЬНІ ТЕЧІЇ

Мета – засвоїти прийоми декоративних та ірраціональних течій у мистецтві та дизайні 1950–1960 років. Поп-арт. Оп-арт. Сюрреалізм. Сучасні стилізації та використання цих стилів у сучасному дизайні.

Короткі теоретичні відомості

Поп-арт – це напрямок в образотворчому мистецтві в 1950–1960 роках, що виник як реакція на абстрактний експресіонізм.

Улюблені прийоми художників і дизайнерів при роботі над інтер'єром і меблями в стилі поп-арт є копіювання об'єкта, зміна його масштабів і пропорцій. Колірна гамма відрізняється від прообразу реального предмета, вона яскрава, соковита. Улюбленою технікою є колаж, трафарет і копіювання.

Художник, скульптор, дизайнер, режисер, продюсер, письменник, колекціонер **Енді Уорхол** (1928–1987) – одна з найвідоміших і суперечливих фігур у мистецтві другої половини ХХ ст. Його роботи стали уособленням триумфу і комерційного успіху американського поп-арту. Енді Уорхол підняв зображення товарів до рівня ікон. Для створення картин Уорхол використовував консервні банки, пляшки кока-коли, потім і грошові купюри. Уорхол дає нам важливе розуміння привабливості й потенційно політичної енергії поп-арту: він створював блискавично впізнавані образи-комікси, столи для пікніка, чоловічі штани, образи знаменитостей, холодильники, пляшки кока-коли – таким чином стираючи межу між високим і низьким мистецтвом. Поп-арт – напрям, звернений до молоді, тому в ньому відводиться головне місце яскравим фарбам, сміливим поєднанням, неординарним рішенням. **Оп-арт** (оптичне мистецтво) – мистецтво зорових ілюзій, що опирається на особливості візуального сприйняття плоских і просторових фігур, художній плин другої половини ХХ ст. Сходить до так званого «геометричного» абстракціонізму, представником якого був **Віктор Вазарелі** (1906–1997, народився в Угорщині, у 1930–1997 працював у Франції), основоположник Оп-арта.

У 1955 році оп-арт вперше експонувався у Парижі в галереї Denis Rene. Але всесвітню популярність оп-арт одержав у 1965 р. після виставки «Чутливе око» (The Responsive Eye) у Нью-Йорку.

Завдання

Студент повинен самостійно проаналізувати стилі: Поп-арт. Оп-арт. Сюрреалізм.

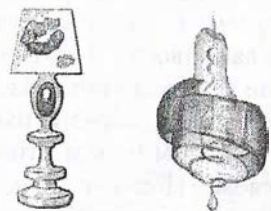
1. Запроектувати ескіз освітлювального приладу в стилі «Поп-арт». Обґрунтувати приналежність до стилю (2–3 риси), колір і матеріали.
2. Намалювати настінну композицію в стилі «Оп-арт».
3. Намалювати предмет промислового дизайну (посуд, прилад, сумка) у стилі сюрреалізм. Обґрунтувати приналежність до стилю (2–3 риси).
4. Намалювати малюнок підлоги в стилі «Оп-арт».

Вимоги: аркуш А4, олівець, креслярські інструменти, кольорові олівці або фломастери.

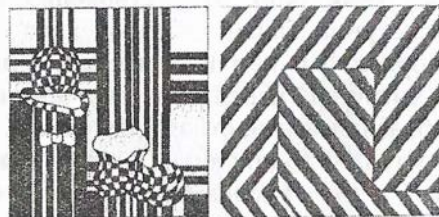
Контрольні питання

1. Охарактеризувати прийоми декоративних та ірраціональних течій у мистецтві та дизайні 1950–1960 років.
2. Основні характерні риси поп-арту.
3. Основні характерні риси оп-арту.
4. Основні характерні риси сюрреалізму.
5. Сучасні стилізації та використання цих стилів у сучасному дизайні.

Приклади робіт

Освітлювальні прилади в стилях поп-арт та сюрреалізм

Ескіз настінної композиції в стилі оп-арт

Ескізи посуду в стилі сюрреалізм

Тема 11

АЕРОДИНАМІЧНИЙ СТИЛЬ 1930–1950 РОКІВ

Мета – засвоїти прийоми аеродинамічного стилю 1930–1950 років. Транспортний дизайн. Сучасні стилізації та використання цього стилю в сучасному дизайні.

Короткі теоретичні відомості

Аеродинамічні форми починають переважати в експериментальних проектах із середини 1930 років.

У пристрасі до обтічних форм був, звичайно, і стилістичний сенс. Авіація в ті роки слугувала символом прогресу.

Стрімкість і чистоту форм літаків намагалися наслідувати дизайнери, які працювали в різних галузях. Історики техніки свідчать, що обтічність в авіації з'явилася тільки в 1933–1934 роках.

Проте за кілька років до цього вже існували експериментальні моделі швидкісних транспортних засобів, які спеціально випробувалися на опір середовища в аеродинамічній трубі (наприклад, шаропоїзд інженера Н. Ярмольчука).

Завдання

Проаналізувати основні характерні риси аеродинамічного стилю 1930–1950 років. Транспортний дизайн. Ар-деко.

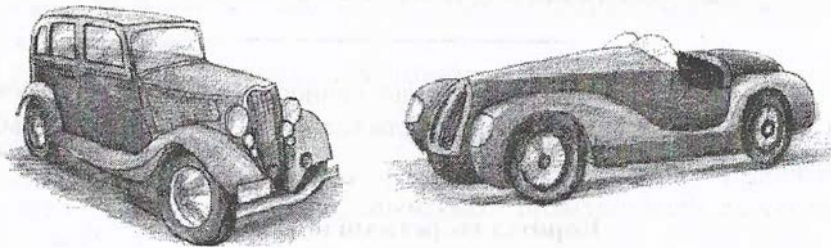
1. Порівняти дизайн автомобілів Форда та Феррарі 1930–1940 років.
2. Запроектувати столик у стилі ар-деко. Обґрунтувати концепцію, приналежність до стилю.
3. Намалювати одяг в аеродинамічному стилі. Обґрунтувати приналежність до стилю (2–3 риси).

Вимоги: аркуш А4, олівець, креслярські інструменти, кольорові олівці або фломастери.

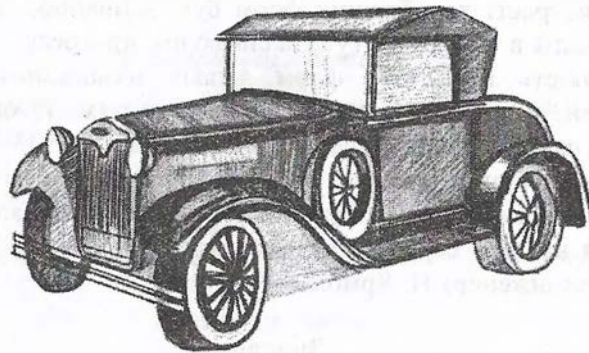
Контрольні питання

1. Основні характерні риси аеродинамічного стилю 1930–1950 років.
2. Особливості транспортного дизайну.
3. Виявити основні характерні риси ар-деко.
4. Виявити особливості стилю ар-деко серед інших стилів модерну.

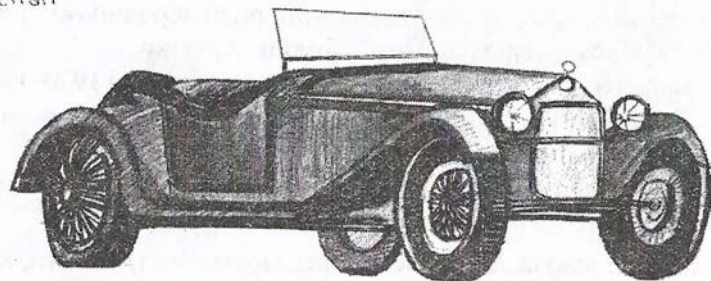
Приклади робіт

Ford

Ferrari

Порівняльний аналіз дизайну автомобілів
Форда та Феррарі

Тема 12

ДИЗАЙН 1940–1970 РОКІВ

Мета – засвоїти розвиток дизайну 1930–1970 років. Постмодернізм та анти-дизайн. Група Мемфіс. Постмодернізм в Україні, групи та течії.

Короткі теоретичні відомості

Немає, мабуть, більш різноманітного, іронічного і символічного стилю, ніж *постмодернізм*. Цей стиль, заперечуючи сучасний функціоналізм, об'єднав різні концепції численних тодішніх експериментаторів.

Постулат функціоналізму «форма слідує за функцією» був зруйнований. Семантичне значення об'єкта стало так само важливим, як і його практичне значення. Постмодернізм звернувся до декоративності і барвистості, китчу і шик, індивідуальності й образної семантики елементів, до іронічності і цитування історичних стилів.

Постмодернізм практикує еклектичне звернення до традиційних художніх форм. Зіставляючи їх незвичайним способом, він створює своєрідне театралізоване естетичне середовище, в яке нерідко вводяться елементи іронії та гротеску. Основне завдання стилю постмодернізм – зруйнувати загальноприйняті стереотипи і змінити загальноприйняте призначення звичних речей.

Виникнув як літературний стиль, постмодернізм і в архітектурі отримав докладне теоретичне обґрунтування. Досить згадати ґрунтовні праці Ч. Дженкса, К. Фремптона, у вітчизняній літературі – І. Добрічиної, Т. Давидич та ін. У цих роботах досить докладно описана сутність постмодернізму. Роберт Стерн ще в 1977 році сформулював *три основних принципи*, точніше, підходи постмодернізму: *алюзіанізм, контекстуалізм, декоративізм*.

В Україні з'явився цілий пласт архітекторів і дизайнерів, які успішно працюють у цьому стилі, у першу чергу харківська *Група Бондаренко* (К. Бондаренко, С. Івоніна, Д. Кириченко, І. Малинка, Б. Бондаренко та ін.). Інтер'єри, реалізовані цими авторами, неймовірно інформативні, дотепні і декоративні.

Та головне достоїнство їх архітектурного простору – множинність смислів і культурних шарів, що сприймаються в

залежності від ступеня підготовленості по-різному, проте нікого не залишають байдужими.

Завдання

Проаналізувати дизайн 1940–1970 років. Постмодернізм та анти-дизайн.

1. Намалювати корпусні меблі в стилі постмодернізму. Обґрунтувати приналежність до стилю (2–3 риси). Назвати авторів.

2. Намалювати посуд у стилі анти-дизайн. Обґрунтувати приналежність до стилю (2–3 риси). Назвати авторів.

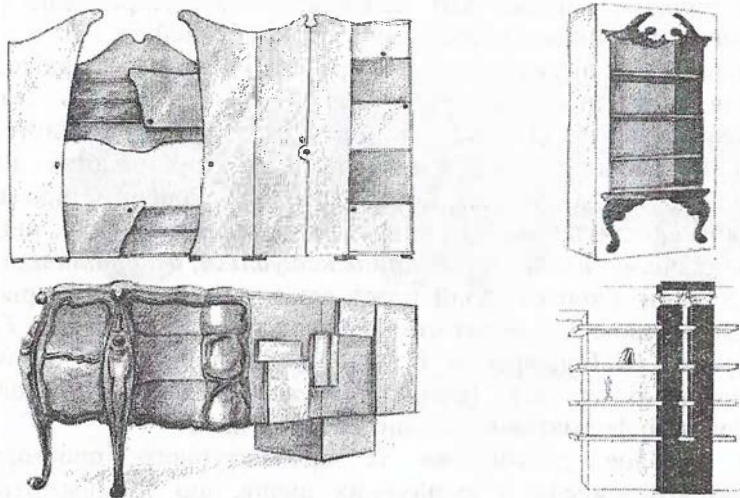
3. Намалювати посуд у стилі постмодернізму. Обґрунтувати приналежність до стилю (2–3 риси).

Вимоги: аркуш А4, олівець, креслярські інструменти, кольорові олівці або фломастери.

Контрольні питання

1. Основні засади постмодернізму.
2. Охарактеризувати стиль анти-дизайн.
3. Дати визначення: що таке аллюзіанізм.
4. Дати визначення: що таке контекстуалізм.
5. Дати визначення: що таке декоративізм.

Приклади робіт

Корпусні меблі в стилі постмодернізм

Тема 13

РОЗВИТОК ОРГАНІЧНОГО ДИЗАЙНУ В 1930–1960 ТА В 1990 РОКАХ

Мета – засвоїти розвиток органічного дизайну в 1930–1960 та 1990 роках і до сьогодні. Біоморфізм, редизайн, екодизайн.

Короткі теоретичні відомості

Сплеск інтересу до органічної архітектури на початку ХХІ століття пов'язаний із становленням естетики *біо-теку*, яка, на відміну від концепції Райта, визнає можливість прямих зовнішніх аналогій архітектурних форм із формами органічної природи.

Росс Лавгроув, відомий британський дизайнер-органіст, називає свій дизайн *органічним мінімалізмом* або органічним есенціалізмом. Але при цьому пояснює, що, як би не називався його стиль, він шукає систему, яка допомагає підійти до роботи з деякою мірою логіки та інтелекту. Високі технології та новітні матеріали служать йому підмогою для виготовлення простих і незвичайно комфортних речей.

Протягом 1930 років ізраїльський дизайнер *Рон Арад* відіграє значну роль у розвитку мистецтва, архітектури, дизайну. Він є одним із найвідоміших сучасних дизайнерів, широко відомий своїми роботами з металу. Рон Арад відкрив масове виробництво складних дорогих та ексклюзивних речей, завдяки комп'ютерному моделюванню.

Серед дизайнерів меблів заслуговує уваги також іспанка за походженням, нині арт-директор фірми Cassina *Патрісія Уркіола*. Меблі Патрісії відрізняються відмінною якістю, відповідністю модним тенденціям одягу, продуманістю кожної деталі, елегантністю, простотою й домашнім комфортом. Працює в гармонії з найвищими академічними стандартами, беручи до уваги те, що будь-який промисловий дизайнер мимоволі впливає на емоційне сприйняття споживача.

Філіп Старк – французький дизайнер, архітектор, один із лідерів сучасного дизайну. Його геніальність поширена на всі сфери людського буття: від зубочисток і сонцезахисних окулярів до суборбітального човника для космічного туризму.

Серед найвідоміших його творінь – пляшки води Glacier, кухонні приладдя Alessi, багажні сумки для компаній Louis Vuitton й Samsonite, а також комп'ютерні миші для компанії Microsoft.

Завдання

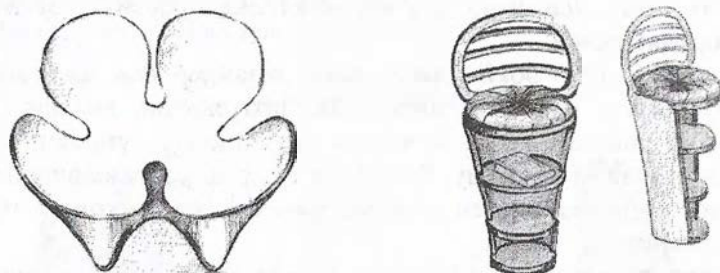
Проаналізувати особливості стилю «органічний дизайн» в 1930–1960 та 1990 років і до сьогодні.

1. Намалювати меблі в стилі Рона Арада чи Філіпа Старка.
2. Намалювати посуд чи світильник у стилі Філіпа Старка.
3. Намалювати меблі в стилі Патрісії Уркіюлі.

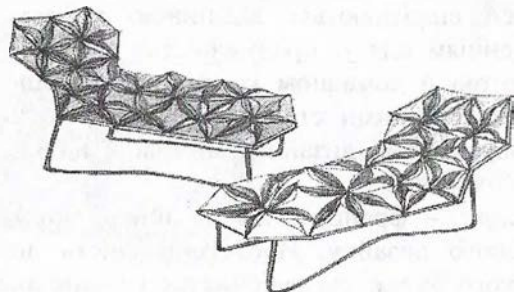
Контрольні питання

1. Розвиток органічного дизайну 1930–1960 та 1990 років і до сьогодні.
2. Охарактеризувати особливості стилю біоморфізм.
3. Охарактеризувати особливості редизайну.
4. Охарактеризувати особливості екодизайну.

Приклади робіт

Меблі в стилі Рона Арада

Меблі в стилі Патрісії Уркіюлі

Тема 14

РОЗВИТОК ОРГАНІЧНОГО ДИЗАЙНУ

Мета – засвоїти розвиток органічного дизайну у творчості Фрідріха Хундертвассера. Іронічний дизайн.

Короткі теоретичні відомості

Фрідріх Хундертвассер (Фріденсрайх Штовассер, 1928–2002) – один із найвідоміших художників-архітекторів ХХ ст. Почавши як художник, він реалізував свої авангардні ідеї в перформансах, архітектурі, графіці.

Свій псевдонім Hundertwasser художник створив, переклавши німецькою другу частину свого прізвища ідентичну до слов'янського слова сто (Sto–Hundert).

Технічні прийоми Хундертвассера різноманітні. Живопис Хундертвассера будується на абстрактних фомах, через які «просвічуються» реальні образи.

У 1980 роках Хундертвассер захопився архітектурою. Відповідно до своїх екологічних ідей він намагається об'єднати будинок і природу – газони в нього проникають у будинки, покривають дахи, дерева й кущі ростуть на балконах і терасах (наприклад, *дитячий садок Хеддерсхейм*, Франкфурт-на-Майні, 1988).

Хундертвассер перетворює будинки в яскраві декорації, надає їм казковий, іграшковий вид (оформлення *храму в Бернбаху*, Австрія, 1987–1988; асиметричний і атектонічний багатоквартирний будинок у Відні, так званий *будинок Хундертвассера*, 1983–1986).

Філософія цього громадянина миру й заступника живої природи ефектніше за все ілюструється дизайном створеного ним Прапора миру для Близького Сходу, на якому сусідять зелений арабський півмісяць і блакитна зірка Давида на білому тлі.

Свою концепцію і свої філософські погляди майстер відбив у декількох маніфестах. Його перу належить книга «Маніфест запліснявілості проти раціоналізму в архітектурі» (Verschimmelungs manifest gegen den Rationalismus in der Architektur, 1958) і збірник есе «Прекрасні шляхи. Думки про мистецтво й життя» (Schöne Wege: Gedanken ber Kunst und Leben, 1983).

Завдання

Проаналізувати особливості стилю Фрідріха Хундертвассера.

1. Намалювати будь-який фрагмент декору будинку Хундертвассера у Відні.

2. Намалювати фрагмент інтер'єру з використанням мозаїки в стилі Хундертвассера. Обґрунтувати приналежність до стилю (навести 2–3 риси).

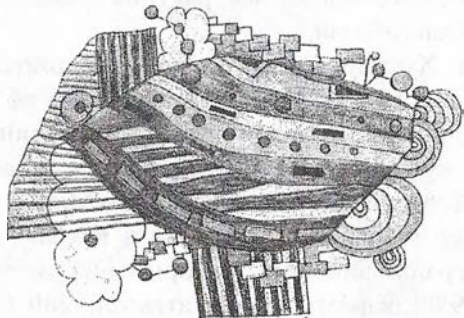
3. Намалювати графічну композицію в стилі Хундертвассера.

Вимоги: аркуш А4, олівець, креслярські інструменти, кольорові олівці або фломастери.

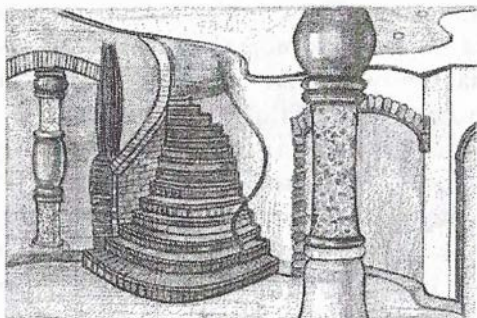
Контрольні питання

1. Особливості стилю Фрідріха Хундертвассера.
2. Основні риси іронічного дизайну.

Приклади робіт

Графічна композиція в стилі Хундертвассера

Ескізи інтер'єрів у стилі Хундертвассера

Тема 15

БИОМОРФІЧНИЙ ДИЗАЙН САНТЯГО КАЛАТРАВИ

Мета – засвоїти художньо-конструкторські засади біоморфічного дизайну Сантьяго Калатрави.

Короткі теоретичні відомості

Сантьяго Калатрава Вальс (1951) – іспанський архітектор і скульптор, автор більше ніж 70 проектів (30 з яких – мости) у багатьох країнах світу, стилістика яких називається **біо-тек** або **біоархітектура**. **Біо-тек** (Bio-tech) – назва сучасної «нео-органічної» архітектури, де виразність конструкцій досягається запозиченням природних форм.

Концепція **біоурбаністики** припускає не лише опосередковане, але й пряме використання форм живої природи в архітектурі (у вигляді елементів природного ландшафту, живих рослин). Цей архітектурний стиль перебуває в процесі активного становлення, внаслідок чого його теоретична і дослідницька компонента переважає над містобудівною практикою. Головне протиріччя архітектурної біоніки: консервативне прямокутне планування і конструктивна схема будівель подекуди протистоять біоморфним криволінійним формам, оболонкам, самоподібним фрактальним формам. Гідне естетичне і економічно виправдане рішення цього протиріччя – одне з основних завдань біо-теку.

Найвідоміші архітектори, які створили проекти будівель у стилі **біо-тек**: Грег Лінн, Кен Янг, Майкл Соркін, Фрай Отто, Ян Капліцкій, Ніколас Гримшоу та Сантьяго Калатрава. Будинки в стилі біо-тек часто несиметричні, мають форму коконів, дерев, павутиння; можна зустріти будинки, схожі на мушлі, або яйцеподібні; часто споруди повторюють форми тварин, людей або частин їхніх тіл (зооморфізм, антропоморфізм), а також рослин (фітоморфізм). Використовуються матеріали, подібні природним структурам (як-от: бджолині соти, міхури, волокна, павутиння тощо). Біо-тек втілює філософську концепцію, сенс якої – створити новий простір для життя людини як творіння природи, об'єднавши принципи біології, інженерної справи та архітектури. Саме тому будинки в цьому стилі є екологічними та енергоефективними.

Завдання

Проаналізувати творчість Сантьяго Калатрави.

1. Запроєктувати ескіз лави в стилі Калатрави. Обґрунтувати приналежність до стилю (2–3 риси) і матеріали.

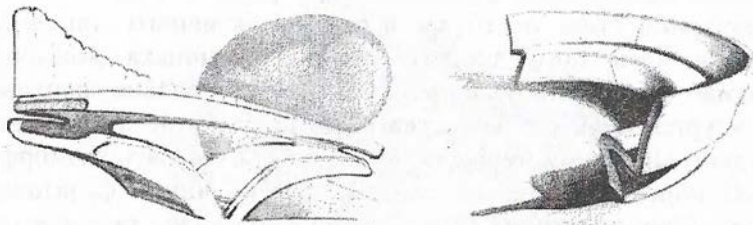
2. Намалювати характерні конструктивні деталі з творів Калатрави (три–чотири).

Вимоги: аркуш А4, олівець, креслярські інструменти, кольорові олівці або фломастери.

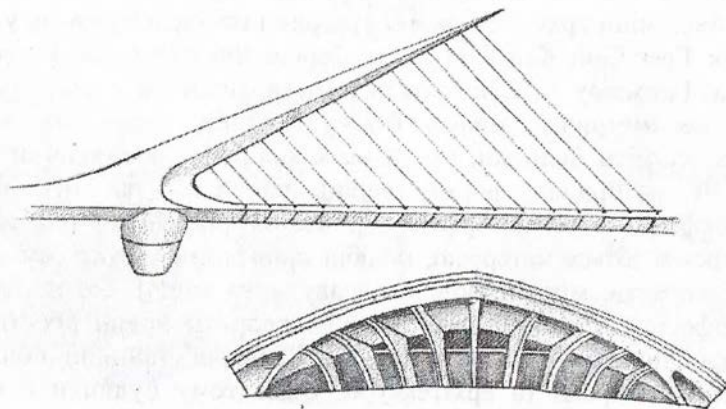
Контрольні питання

1. Що таке біо-тек?
2. Основні засади біоморфічного дизайну.
3. Біоморфічний дизайн Сантьяго Калатрави.
4. Художньо-конструктивна основа творчості Сантьяго Калатрави.

Приклади робіт

Ескізи лавок у стилі Калатрави

Характерні конструктивні деталі Калатрави

Тема 16

ІНТЕРНАЦІОНАЛЬНИЙ СТИЛЬ

Мета – засвоїти розвиток інтернаціонального, скандинавського стилів. Мінімалізм. Хай-тек і деконструктивізм, їх особливості.

Короткі теоретичні відомості

Основними представниками *модернізму* стали піонери сучасної архітектури Вальтер Гропіус, Ріхард Нойтра, Людвіг Міс ван дер Роє, Ле Корбюзьє, Алвар Аалто, Оскар Німейєр, а також деякі інші.

У 1950–1980 роках модернізм переживає справжній розквіт, поширившись по всьому світі і створивши багато відгалужень, як мінімалізм, бурталізм та ін.

Інтернаціоналізм – провідний напрямок модерністської архітектурної думки періоду 1930–1960 років. Піонерами інтернаціонального стилю були В. Гропіус та Ханс Хопп у Німеччині, Ле Корбюзьє у Франції, Людвіг Міс ван дер Роє в США та ін.

Мінімалізм (від лат. *minimus* – найменший) – термін модерністського і постмодерністського мистецтва. Художня течія, що виходить із обмеженості використовуваних у процесі творчості матеріалів, простоти і однаковості форм, монохромності.

Людвіг Міс ван дер Роє (справжнє ім'я Марія Людвіг Міхаель Міс, 1886–1969) – німецький архітектор-модерніст, визначний представник «інтернаціонального стилю», один із художників, що визначив обличчя міської архітектури у ХХ ст.

Хай-тек (скорочення від англ. *Hightechnology* – високі технології) – стилістичний напрям у сучасному дизайні, зорієнтований на функційність, науковість, елітне обслуговування архітектурою із застосуванням високих технологій.

У певній мірі хай-тек є останнім у ХХ ст. етапом естетичного освоєння нових технічних форм, початого конструктивістами в 1920 роках і продовженого структуралістами в 1960 роках.

Від попередніх етапів хай-тек відрізняє тільки йому властивий демонстративний супертехніцизм, при якому функціональне застосування будівельних конструкцій, інженерних систем і устаткування переростає в декоративно-театралізоване з елементами перебільшення, а іноді й іронії.

Завдання

Проаналізувати інтернаціональний стиль, скандинавський дизайн та мінімалізм.

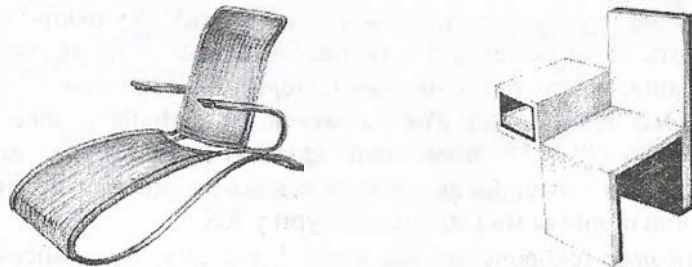
1. Запроектувати ескіз стільця (кушетки) в інтернаціональному стилі. Порівняти з іншими авторами. Обґрунтувати приналежність до стилю (2–3 риси) і матеріали.
2. Намалювати будь-який будинок у стилі мінімалізм.
3. Запроектувати корпусні меблі у скандинавському стилі. Назвати авторів.

Вимоги: аркуш А4, олівець, креслярські інструменти, кольорові олівці або фломастери.

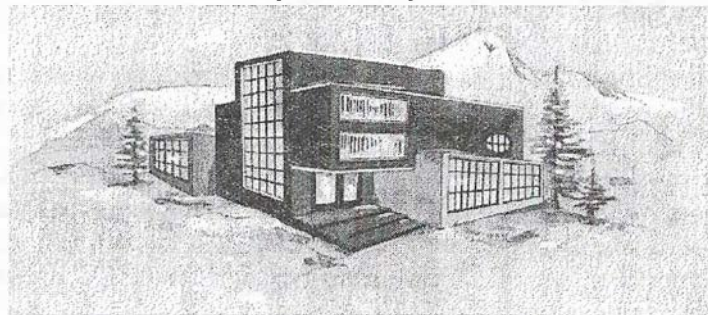
Контрольні питання

1. Особливості інтернаціонального стилю.
2. Надати визначення скандинавського дизайну.
3. Окреслити особливості стилю мінімалізму.

Приклади робіт

Ескізи стільця та крісла в інтернаціональному стилі

Ескіз фасаду будинку в стилі мінімалізм

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Абызов В. А., Куцевич В. В. Архитектура общественных зданий с гибкой планировкой. – К.: Будівельник, 1990. 112 с.
2. Білодід Ю. М., Поліщук О. П. Основи дизайну: навч. посіб. – К.: Парапан, 2004. 240 с.
3. Даниленко В. Я. Дизайн: підручник. – Харків: ХДАДМ, 2003. 320 с.
4. Ежов В. И., Ежов С. В., Ежов Д. В. Архитектура общественных зданий и комплексов / под общ. ред. д-ра архитектуры, проф. В. И. Ежова. – К.: ВИСТКА, 2006. 380 с.
5. Звід пам'яток історії та культури України: навч. посіб. / уряд. В. Смолієм та ін. – К., 1999. 324 с.
6. Лінда С. М. Історизм у розвитку архітектури: автореф. дис. ... д-ра архітектури. Львів, 2013. 36 с.
7. Лобановський Б. Б., Говдя П. І. Українське мистецтво другої половини ХІХ–початку ХХ століття: навч. посіб. / Б. Б. Лобановський, П. І. Говдя – К.: Мистецтво, 1989. 125 с.
8. Лосев А. Ф. Проблема художественного стиля. Киев: «Collegium», «Киевская Академия Евробизнеса», 1994. 286 с.
9. Майбутнє європейського дизайну: навч. посіб. / уряд. В. І. Лесняком – Х.: Колорит, 2007. 197 с.
10. Малаков Д. В. Архітектор Городецький: навч. посіб. / Д. В. Малаков – К.: Кий, 1999. 240 с.
11. Нечипоренко Л. В. Майстер та його творіння: архітектурні пам'ятки П. Альошина в Києві: навч. посіб. / Л. В. Нечипоренко – К.: Хрещатик, 2006. 40 с.
12. Українське мистецтво та архітектура кінця ХІХ – початку ХХ століть: наук.-техн. збірник / уряд. Ганною Скрипник – К.: Наук. думка, 2000. 240 с.
13. Чепелик В. В. Архітектурна пам'ятка початку ХХ століття: будинок Полтавського губернського земства: навч. посіб. / В. В. Чепелик – К.: КНУБА 1985. 53 с.
14. Чепелик В. В. Український архітектурний модерн: навч. посіб. / В. В. Чепелик – К.: КНУБА, 2000. 378 с.
15. Шпара П. Е. Техническая эстетика и основы художественного проектирования: учебник. – К.: Вища шк., 1989. 296 с.

16. Шумега С. С. Дизайн: навч. посіб. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. 300 с.
17. Ясієвич В. Є. Архітектура України на межі XIX–XX століть: навч. посіб. / В. Є. Ясієвич – К.: Будівельник, 1988. 184 с.
18. Ясієвич В. Є. Київський зодчий П. Ф. Альошин: біографічний довідник. – К.: Будівельник, 1966. 66 с.
19. Ясієвич В. Є. От модерна к конструктивизму: строительство и архитектура: научное пособие / В. Е. Ясієвич – К.: Будівельник, 1987. 31 с.
20. Charlotte & Peter Fiell. *Industrialdesign A-Z*. – Taschen, 2000. 768 p.
21. Lawrentjew A., Nasarow J. *Russisches Design. Tradition und Experiment 1920-1990*. – Berlin: Ernst und Sohn, 1995. 176 p.
22. Mignot C. *Architecture of the 19th century*. Tashen verlag, GmbH, 1983. 322 p.
23. Vittorio E. Savi, Josep M. Montaner. *Less is More: Minimalism in Architecture and Other Arts*. – Publisher: Col-legi d'Arquitectes de Catalunya, 2003. 192 p.
24. Ando T. Tadao Ando 1983–2000 *Space, Abstraction & Landscape*. – Madrid, El Croquis, 2000. 435 p.
25. Frampton K. (1985) *Modern architecture: a critical history*. New York: Thames and Hudson Ltd.
26. Chih-MingShih, Kuang-HsuHuang & Yu-Ting Kuo. *The Tectonic Complexity of Minimalist Architecture*. – *Journal of Asian Architecture and Building Engineering*. Vol. 10, 2011, Issue 1. P. 15–22
27. Semper G. (1989) *The Four Elements of Architecture: And Other Writing* (H. F. Mallgrave & W. Herrmann, Trans.). New York: Cambridge University Press. (Original work published 1951).

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
ТЕМА 1. Становлення теоретичних концепцій дизайну	4
ТЕМА 2. Різновиди органічного стилю	7
ТЕМА 3. Декоративний напрям різних країн.....	9
ТЕМА 4. Розвиток Києва кінця XIX– початку XX століття	11
ТЕМА 5. Модерн міст України.....	13
ТЕМА 6. Формування раціональних стилів	15
ТЕМА 7. Формування авангардних стилів.....	17
ТЕМА 8. Модернізм та раціоналізм	19
ТЕМА 9. Раціоналізм 1930–1950 років	21
ТЕМА 10. Декоративні та ірраціональні течії.....	23
ТЕМА 11. Аеродинамічний стиль 1930–1950 років	25
ТЕМА 12. Дизайн 1940–1970 років	27
ТЕМА 13. Розвиток органічного дизайну в 1930–1960 та в 1990 роках	29
ТЕМА 14. Розвиток органічного дизайну.....	31
ТЕМА 15. Біоморфічний дизайн Сантьяго Калатрави	33
ТЕМА 16. Інтернаціональний стиль.....	35
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ	37

Навчальне видання

ТЕОРІЇ І КОНЦЕПЦІЇ ДИЗАЙНУ

ПРАКТИКУМ
для здобувачів вищої освіти ОС «Магістр»
спеціальності 022 «Дизайн»
ОПП «Дизайн»

Укладач
ГНАТЮК Лілія Романівна

Рисунки – розробки студентів
кафедри дизайну інтер'єру НАУ

В авторській редакції

Технічний редактор *А. І. Лавринович*
Коректор *В. І. Куксов*
Комп'ютерна верстка *Н. В. Черної*

Підп. до друку 15.05.2023. Формат 60x84/16. Папір офс.
Офс. друк. Ум. друк. арк. 2,32. Обл.-вид. арк. 2,5.
Тираж 25 прим. Замовлення № 58-1.

Видавець і виготівник
Національний авіаційний університет
03058. Київ-58, проспект Любомира Гузара, 1.

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру ДК № 7604 від 15.02.2022.